

การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2

Needs Assessment on Authentic Leadership of School Administrators under
Nongkhai Primary Educational Service Area Office 2

วิทยา นาสิงคาร¹ วาโร เฟ่งสวัสดิ์² พรเทพ เสถียรนพเก้า³
Wittaya Naslingkarn, Waro Phengsawat, Pornthep Sathianoppakao

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารโรงเรียน 2) เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 จำนวน 274 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงตรงอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 สภาพปัจจุบัน ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.31 - 0.98 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.975 แบบสอบถามเสนอแนวทางพัฒนา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ผลการวิจัยพบว่า

1. ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 โดยภาพรวม PNI_{modified} เท่ากับ 0.517 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านกระบวนการที่สมดุล PNI_{modified} เท่ากับ 0.727 ด้านความตระหนักรู้ในตนเอง PNI_{modified} เท่ากับ 0.521 ด้านความโปร่งใสเชิงสัมพันธ์ PNI_{modified} เท่ากับ 0.481 และด้านมุมมองเชิงจริยธรรม PNI_{modified} เท่ากับ 0.378 ตามลำดับ

2. แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 คือ 1) กระบวนการที่สมดุล ประกอบด้วย 1.1) ความยุติธรรมในทางกฎหมาย (PNI_{modified} = 0.852) และ 1.2) ความยุติธรรมในการแลกเปลี่ยน (PNI_{modified} = 0.776) และ 2) ความตระหนักรู้ในตนเอง ประกอบด้วย 2.1) การประเมินตนเองตามความเป็นจริง (PNI_{modified} = 0.615) และ 2.2) ความมั่นใจในตนเอง (PNI_{modified} = 0.534)

คำสำคัญ (Keywords) : การประเมินความต้องการ; การพัฒนาภาวะผู้นำที่แท้จริง; ผู้บริหารโรงเรียน

Received: 2023-06-05 Revised: 2023-06-15 Accepted: 2023-06-15

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร Student Master of Education Program, Department of Education Administration and Development, Sakon Nakhon Rajabhat University. E-mail: croocom@gmail.com

² อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร Advisor Department of Education Administration and Development, Sakon Nakhon Rajabhat University. E-mail: Khai_p@hotmail.com

³ อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร Advisor Department of Education Administration and Development, Sakon Nakhon Rajabhat University. E-mail: pornthep.sa@snru.ac.th

Abstract

The purposes of this research were: 1) to assess needs for developing school administrators' authentic leadership and 2) to investigate the guidelines for improving their authentic leadership of school administrators under Nongkhai primary educational service area office 2. The sample of this research consisted of school directors and teachers at schools under Nongkhai primary educational service area office 2 totally 274, selected by multi-stage random sampling. The research instrument used for collecting data was a 5-level rating scale questionnaire with the validity index between 0.80-1.00 and the discrimination power between 0.31-0.98 reliability value at 0.975. Statistical tools in data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and Modified Priority Need Index (PNI_{modified}).

The findings were as follows:

1. The needs priority for the authentic leadership of school administrators, at the schools under Nongkhai primary educational service area office 2, was generally at PNI_{modified} = 0.517. With consideration of each aspect, it found the followings: 1) balanced processing (PNI_{modified} = 0.727), 2) self-awareness (PNI_{modified} = 0.521), 3) relational transparency (PNI_{modified} = 0.481), and 4) internalized moral perspective (PNI_{modified} = 0.378).

2. The guidelines for developing authentic leadership of school administrators under Nongkhai primary educational service area office 2 were categorized according to the priority needs as follow: 1) balanced processing that includes 1.1) justice in law (PNI_{modified} = 0.852), 1.2) justice in exchange (PNI_{modified} = 0.776); 2) self-awareness that includes 2.1) self-assessment (PNI_{modified} = 0.615) and 2.2) self confidence (PNI_{modified} = 0.534).

Keywords: needs assessment; authentic leadership development; school administrators

บทนำ (Introduction)

การเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลก อันเนื่องจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 (The Fourth Industrial Revolution) ประกอบกับทัศนคติความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม และพฤติกรรมของประชากรที่ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ การเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ที่ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลายและเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว รวมถึง ปัญหาระบบการศึกษาในหลายด้าน ทั้งปัญหาคุณภาพของคนไทยทุกช่วงวัย ปัญหาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับ จุดอ่อนของระบบการศึกษาและการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยี และการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ยังไม่เหมาะสม ขาดความคล่องตัว เกิดความเหลื่อมล้ำในด้านโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา รวมทั้งปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมและการขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะของคนไทยส่วนใหญ่ ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา จึงมีความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้ระบบการศึกษาเป็นกลไกหลักของการขับเคลื่อนประเทศ(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 1)

ในสถานการณ์ที่เกิดวิกฤติ มีปัญหาหรืออุปสรรค ผู้นำย่อมมีบทบาทและส่วนสำคัญในการตัดสินใจ นำพาและสร้างความเชื่อมั่นให้กับสมาชิกขององค์กรหรือประชากรของประเทศ โดยเฉพาะภาวะผู้นำที่แท้จริง มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร ผู้บริหารโรงเรียนที่มีภาวะผู้นำที่แท้จริงจะรู้จักตนเอง มีศีลธรรมและความซื่อสัตย์ ทำให้ได้รับความไว้วางใจ การยอมรับ เชื่อมั่น และศรัทธา จากครู บุคลากร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นอกจากนี้แล้วก็ต้องมีการบริหารจัดการต่อองค์การรวมไปถึงการบริการสังคม บริหารงานที่เน้นความร่วมมือร่วมใจ มอบอำนาจในการตัดสินใจ สร้างผู้นำใหม่ด้วยการปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างยึดมั่นต่อค่านิยมในการดำรงชีวิต รู้จักค่านิยมความเชื่อของตนเองที่แท้จริง สามารถแปลงค่านิยม และความเชื่อนั้นให้ออกมาเป็นสิ่งที่ป็นรูปธรรม และเป็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจน ในการนำพาองค์การไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย (ภัสราภรณ์ ผอมทอง, 2561: 2)

การศึกษาภาวะผู้นำที่แท้จริง จะช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียนรู้จักตนเอง เป็นที่ยอมรับ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการบริหาร ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำที่แท้จริงจะเป็นผู้นำที่สามารถบริหารจัดการให้องค์การเกิดความสำเร็จ ภาวะผู้นำที่แท้จริงย่อมมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในความเป็นผู้นำที่ตนเองเป็นอยู่ แสดงออกถึงภาวะผู้นำในการสร้างคุณลักษณะทางจิตวิทยาเชิงบวกและจริยธรรมในองค์การ ทั้งด้วยความคิดและหัวใจและต้องทำให้เกิดการตระหนักรู้ในตนเอง มีมุมมองเชิงจริยธรรม มีความสมดุล และมีความโปร่งใสในสัมพันธภาพที่ผู้นำมีผลต่อผู้ตามทำให้ผู้ตามเกิดการพัฒนาดตนเอง การบริหารองค์การให้ประสบความสำเร็จจึงขึ้นอยู่กับแบบของ ผู้บริหาร และแบบผู้บริหารที่สำคัญ ที่ทำให้บุคลากรทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด คือ ผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถ หรือประสบการณ์ ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อนำองค์การไปสู่เป้าหมายที่วางไว้มีคุณสมบัติทางจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรมจริยธรรมหรือที่นักบริหารเรียกว่ามีภาวะผู้นำที่แท้จริง เป็นคุณสมบัติของผู้นำที่สามารถโน้มน้าวจิตใจคนในองค์การให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วรรณวิสาข์ รัตนพันธ์, 2564: 4)

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำที่แท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนากระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา
2. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 มีรูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีการประเมินความต้องการจำเป็นมีขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารโรงเรียน 4 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) ความตระหนักรู้ในตนเอง 2) ความโปร่งใสเชิงสัมพันธ์ 3) กระบวนการที่สมดุล 4) มุมมองเชิงจริยธรรม

1.2 ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ปีการศึกษา 2565 ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 106 คน ครู จำนวน 804 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 910 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2, 2565: 6)

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 274 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 53 คน ครู จำนวน 221 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970 อ้างถึงใน วาโร เฟ็งสวีสต์, 2551: 191) การได้มาของกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multiple-stage sampling)

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ โดยเป็นโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 จำนวน 104 โรงเรียน

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการศึกษาในระยะเวลาตั้งแต่ เดือน พฤษภาคม 2565-กุมภาพันธ์ 2566

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามแบ่งเป็น ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามรูปแบบการตอบข้อมูลสองชุดหรือการตอบสนองคู่ (Dual-Response Format) เกี่ยวกับภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารโรงเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ประกอบด้วย 1) ความตระหนักรู้ในตนเอง 2) ความโปร่งใสเชิงสัมพันธ์ 3) กระบวนการที่สมดุล และ 4) มุมมองเชิงจริยธรรม ซึ่งจัดลำดับคุณภาพเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง ภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารโรงเรียนสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารโรงเรียนสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง ภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารโรงเรียนสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารโรงเรียนสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง ภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารโรงเรียนสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองการทำวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์จากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

3.2 ขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม

3.3 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม ดำเนินการส่งและเก็บรวบรวมข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (Google Form) โดยส่งคิวอาร์โค้ด (QR Code) แบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างเป็นรายสถานศึกษา ตามจำนวนที่กำหนด

3.4 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งไปและมีผู้ตอบแบบสอบถามกลับจำนวน 274 คน คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 1 ซึ่งถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ แบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์ความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ซึ่งถามเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารโรงเรียน วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.3 การวิเคราะห์การจัดลำดับความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) (สุวิมล ว่องวานิช, 2562: 279)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนากระบวนการบริหารโรงเรียน คุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินสภาพปัจจุบัน กับสภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และสภาพที่ควรจะเป็น

ภาวะผู้นำที่แท้จริงของ ผู้บริหารโรงเรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่ควรจะเป็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.ความตระหนักในตนเอง	3.28	0.60	ปานกลาง	4.99	0.02	มากที่สุด
2.ความโปร่งใสเชิงสัมพันธ์	3.37	0.52	ปานกลาง	4.99	0.02	มากที่สุด
3.กระบวนการที่สมดุล	2.89	0.74	ปานกลาง	4.99	0.01	มากที่สุด
4.มุมมองเชิงจริยธรรม	3.29	0.53	ปานกลาง	4.99	0.02	มากที่สุด
รวม	3.29	0.53	ปานกลาง	4.99	0.01	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.29$, S.D.=0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า องค์ประกอบความโปร่งใสเชิง

สัมพันธ์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.37$, S.D.=0.52) องค์ประกอบหลักด้านความตระหนักรู้ในตนเอง อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}=3.28$, S.D.=0.60) และองค์ประกอบหลักด้านกระบวนการที่สมดุล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.89$, S.D.=0.74) ตามลำดับ ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่า สภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.99$, S.D.=0.01) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ทุกองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยเท่ากันและ อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนี้ องค์ประกอบกระบวนการที่สมดุล อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.99$, S.D.=0.01) องค์ประกอบมุมมองเชิงจริยธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.99$, S.D.=0.02) องค์ประกอบความโปร่งใสเชิงสัมพันธ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.99$, S.D.=0.02) องค์ประกอบความตระหนักรู้ในตนเอง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.99$, S.D.=0.02) ตามลำดับ สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าสภาพที่ควรจะเป็นทุกด้าน แสดงให้เห็นว่า ภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารโรงเรียน ทุกด้านมีความต้องการจำเป็นทุกหัวข้อ

1.2 ผลการวิเคราะห์ดัชนีการเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนากระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา ซึ่งผลการวิเคราะห์มีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 การเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ในแต่ละด้าน

กระบวนการบริหาร โรงเรียนคุณธรรม	ค่าเฉลี่ยสภาพ ที่เป็นอยู่จริง	ค่าเฉลี่ย สภาพที่ควร จะเป็น	PNI _{Modified}	ลำดับ
1.ความตระหนักรู้ในตนเอง	3.28	4.99	0.521	2
2.ความโปร่งใสเชิงสัมพันธ์	3.37	4.99	0.481	3
3.กระบวนการที่สมดุล	2.89	5.00	0.730	1
4.มุมมองเชิงจริยธรรม	3.62	4.99	0.378	4
ค่าเฉลี่ยภาพรวม	3.29	4.99	0.517	

จากตารางที่ 2 พบว่า การเรียงลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ภาพรวมรายด้าน พบว่าด้านที่มีความต้องการจำเป็นโดยเรียงจากมากไปหาน้อย เป็นดังนี้ 1) กระบวนการที่สมดุล 2) ความตระหนักรู้ในตนเอง 3) ความโปร่งใสเชิงสัมพันธ์ และ 4) มุมมองเชิงจริยธรรม ตามลำดับ

ผู้วิจัยได้นำผลวิเคราะห์การจัดลำดับความต้องการจำเป็นพิจารณาค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) พบว่า โดยภาพรวมของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 มีค่าเท่ากับ 0.517 หากพิจารณาในรายละเอียดจะพบว่า ด้านที่ค่า PNI_{modified} สูงกว่าค่า PNI_{modified} ในภาพรวม คือ ด้านกระบวนการที่สมดุล (PNI_{modified} = 0.730) รองลงมาคือ ด้านความตระหนักรู้ในตนเอง (PNI_{modified} = 0.521) เพราะฉะนั้นด้านที่ต้องนำไปหาแนวทางการพัฒนาในแต่ละองค์ประกอบย่อย คือ ด้านกระบวนการที่สมดุล มีองค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1) ความยุติธรรมในทางกฎหมาย (PNI_{modified} = 0.852) และ 2) ความยุติธรรมในการแลกเปลี่ยน (PNI_{modified}

= 0.776) และในด้านความตระหนักรู้ในตนเอง มีองค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1) การประเมินตนเองตามความเป็นจริง ($PNI_{modified} = 0.615$) และ 2) ความมั่นใจในตนเอง ($PNI_{modified} = 0.534$) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 มีดังนี้

2.1 ด้านกระบวนการที่สมดุล

องค์ประกอบย่อยความยุติธรรมทางกฎหมาย

1) ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานที่เป็นข้อบังคับขององค์กรในการปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2) ผู้บริหารโรงเรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานที่เป็นข้อบังคับขององค์กรในการปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีการศึกษากฎหมาย ระเบียบใหม่ ๆ ที่มีการปรับปรุงอยู่เสมอ

3) ผู้บริหารโรงเรียนสามารถตรงความถูกต้องตามหลักพื้นฐานของกฎหมาย ต้องฝึกฝนตนเองให้มีหลักธรรมที่พึงปฏิบัติ และไม่พึงปฏิบัติ บริหารงานโดยใช้หลักความยุติธรรมในด้านกฎหมาย และฝึกตนในด้านเกรงกลัว ละอายใจในการกระทำผิดกฎหมาย

4) ผู้บริหารโรงเรียนสามารถปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ให้ความยุติธรรมกับผู้ใต้บังคับบัญชา มีใจเปิดกว้างรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา ไม่ลู่แก่อำนาจ

5) ผู้บริหารโรงเรียนสามารถตัดสินใจอย่างไม่เอนเอียง ควรเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ และรอบรู้ในด้านกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียน และกฎหมายการเป็นข้าราชการที่ดี

6) หน่วยงานต้นสังกัดควรมีการคัดเลือกผู้บริหารโดยการวัดด้านความรู้ในด้านกฎหมาย

7) หน่วยงานต้นสังกัดควรมีการพัฒนาผู้บริหารโดยการจัดอบรมให้ความรู้ และพัฒนาภาวะผู้นำในด้านกฎหมายอย่างสม่ำเสมอ

องค์ประกอบย่อยความยุติธรรมในการแลกเปลี่ยน

1) ผู้บริหารโรงเรียนควรนำหลักธรรมต่าง ๆ มาพัฒนาจิตใจตนเองให้ปราศจากความลำเอียง ที่อยู่ในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ควร เพื่อให้การบริหารงานของตนเองมีความบริสุทธิ์ ยุติธรรม เป็นกลางกับทุกฝ่าย

2) ผู้บริหารโรงเรียนควรพัฒนาจิตใจตนเองให้ปราศจากความลำเอียง ที่อยู่ในความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มบุคคล ใช้การเสริมแรง การจูงใจ การให้รางวัล กับผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีความรู้ ความสามารถ มีคุณลักษณะที่ดี มีผลการปฏิบัติงานที่เป็นที่ประจักษ์ กล่าวถึงโทษ ตักเตือนผู้ใต้บังคับบัญชาที่ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ และหย่อนประสิทธิภาพในการทำงาน ยึดหลักพื้นฐานของความถูกต้อง มีธรรมมาภิบาล

3) ผู้บริหารโรงเรียนควรบริหารงานโดยยึดหลักพื้นฐานของความเท่าเทียม นำหลักการประชาธิปไตยมาประยุกต์ใช้ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่เสมอ จะช่วยเสริมสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน

4) ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีการวางแผนการฝึกอบรมพัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้านเพื่อปรับทัศนคติของตนเอง ให้มีความใจกว้าง เปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น สามารถรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาโดยปราศจากอคติ

5) หน่วยงานต้นสังกัดควรมีการส่งเสริมพัฒนา จัดอบรมให้ผู้บริหารมีภาวะผู้นำในด้านการสร้างความยุติธรรมในการแลกเปลี่ยน

6) หน่วยงานต้นสังกัดต้องให้ความสำคัญและยกย่องชมเชยผู้บริหาร หรือให้รางวัล แรงจูงใจ ในการปฏิบัติงานหากผู้บริหารมีผลการปฏิบัติงานเป็นที่ประจักษ์ในเรื่องความยุติธรรมในการแลกเปลี่ยน เช่น การพิจารณาเลื่อนเงินเดือน หรือให้รางวัล มอบหมายงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาจนเกิดความสงบสุขในโรงเรียน

2.2 ด้านความตระหนักรู้ในตนเอง

องค์ประกอบย่อยการประเมินตนเองตามความเป็นจริง

1) ผู้บริหารโรงเรียนควรพัฒนาตนเองให้สามารถพิจารณาการกระทำตนเองอย่างตรงไปตรงมาได้

2) ผู้บริหารโรงเรียนควรพัฒนาความสามารถของตนเองในการพิจารณาอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดของตนเองอย่างตรงไปตรงมาได้ หมั่นฝึกฝน ฝึกบริหารจัดการ นิ่งสมาธิ อยู่กับปัจจุบันและหาความรู้เกี่ยวกับการประเมินตนเอง

3) ผู้บริหารโรงเรียนควรพัฒนาความสามารถการประเมินตนเอง จุดเด่นและจุดด้อยของตนเองได้ ฝึกทำ SWOT Analysis การคิดวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย และข้อจำกัดของตนเองตามความเป็นจริง เพื่อพัฒนาดูแลตนเองอยู่เสมอ

4) ผู้บริหารโรงเรียนควรฝึกการเป็นผู้ฟังที่ดี และฝึกความสามารถในการเปิดใจรับข้อมูลจากผู้อื่นได้ และต้องฝึกฝนทัศนคติของตนเองให้เป็นผู้รับฟังที่ดีเพื่อสะท้อนมุมมองนำมาประเมินตนเองตามที่เป็นจริง

5) หน่วยงานต้นสังกัดควรมีหลักสูตรการจัดอบรมการพัฒนาจิตใจของผู้บริหารให้มีความสามารถพิจารณาความตระหนักรู้ในตนเองอยู่เสมอ

6) หน่วยงานต้นสังกัดต้องให้ความสำคัญกับการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน และ ไปสู่การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลได้ดีขึ้น

องค์ประกอบย่อยความมั่นใจในตนเอง

1) ผู้บริหารโรงเรียนควรพัฒนาจิตใจตนเองให้มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง เอาใจใส่ดูแลตนเองอยู่เสมอ ทั้งการแต่งกาย การพูด บุคลิกภาพ ลักษณะท่าทางเพื่อให้เกิดความมั่นใจในตนเอง

2) ผู้บริหารโรงเรียนควรฝึกฝนพัฒนาด้านจิตใจให้มีความเชื่อมั่นในคุณค่าของตนเอง มีความเคารพในตนเอง มองอนาคตคิดถึงสิ่งที่มีความสำคัญ และมีเป้าหมายในการทำงาน จัดการกับจิตใจของตนเอง เชื่อมั่นว่าตนเองมีความสามารถทำได้ และหมั่นฝึกควบคุมจิตใจของตนเองอยู่เสมอ

3) ผู้บริหารโรงเรียนควรศึกษาหาความรู้ และฝึกทักษะให้ตนเองสามารถคิดและตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ ฝึกฝนเป็นคนมองโลกในแง่บวก มากกว่าแง่ลบขจัดความกลัวภายในจิตใจ ยินดีกับความสำเร็จของตนเองที่ผ่านมา

4) ผู้บริหารโรงเรียนควรพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ควรพัฒนาจิตใจตนเองให้หนักแน่นมีจุดยืนในการทำสิ่งที่ถูกต้อง

5) หน่วยงานต้นสังกัดควรมีการจัดทำหลักสูตรการอบรมพัฒนาจิตใจพัฒนาบุคลิกภาพให้ผู้บริหารโรงเรียนสามารถสร้างความมั่นใจให้แก่ตนเองได้

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ในการวิจัยเรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลดังนี้

1. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 พบว่า ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากมากไปน้อย พบว่า ด้านกระบวนการที่สมดุล ด้านความตระหนักรู้ในตนเอง ด้านความโปร่งใสเชิงสัมพันธ์ และด้านมุมมองเชิงจริยธรรม ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้ก็อาจจะเป็นเพราะว่า การที่ผู้บริหารจะมีภาวะผู้นำที่แท้จริงนั้นต้องเป็นผู้ที่มีความยุติธรรมปฏิบัติงานด้วยหลักการกระบวนการที่สมดุล เพื่อให้การปฏิบัติงานการมอบหมายงานได้อย่างเสมอภาคไม่ลำเอียง และต่อมาก็คือ ด้านความตระหนักรู้ในตนเองเพราะผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำที่แท้จริงต้องมีคุณลักษณะ ที่เข้าใจตนเองและสามารถควบคุมตนเองได้ดี และตามด้วยด้านความโปร่งใสเชิงสัมพันธ์ และ ด้านมุมมองเชิงจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ โกศล ตามะทะ (2559: 69-70) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษาเรียงลำดับดังนี้ คือ ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง ด้านกระบวนการที่สมดุล ด้านความโปร่งใสสัมพันธ์ และลำดับสุดท้าย ด้านการมีมุมมองเชิงจริยธรรมภายในตน ตามลำดับ

2. แนวทางการพัฒนาในแต่ละองค์ประกอบย่อย คือ ด้านกระบวนการที่สมดุล มีองค์ประกอบย่อยดังนี้ 1) ความยุติธรรมในทางกฎหมาย และ 2) ความยุติธรรมในการแลกเปลี่ยน และในด้านความตระหนักรู้ในตนเอง มีองค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1) การประเมินตนเองตามความเป็นจริง และ 2) ความมั่นใจในตนเอง ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า ภาวะผู้นำที่แท้จริงในด้านกระบวนการที่สมดุลนั้นเป็นสิ่งสำคัญมากเนื่องจากเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้นำได้รับการเชื่อถือและยอมรับเพราะว่าใช้หลักการของความยุติธรรม เสมอภาค ไม่เอนเอียง คุณลักษณะเช่นนี้จะทำให้ผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาศรัทธาและเชื่อฟังทำงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างเต็มที่เนื่องจากมีความเชื่อว่าผู้นำของตนจะให้ความยุติธรรมในด้านต่าง ๆ เช่นการตอบแทนด้วยการเลื่อนเงินเดือนอย่างเป็นธรรมเหมาะสมกับผลงาน เป็นต้น และในด้านความตระหนักรู้ในตนเองก็เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้นำที่แท้จริงจะต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเนื่องจากว่าเป็นเรื่องภายในตัวตนของผู้นำซึ่งต้องใช้เวลา และประสบการณ์สั่งสมมาพอสมควร และเป็นเรื่องเกี่ยวกับการควบคุมจิตใจของตนเองซึ่งเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก และหากผู้นำมีสติรับรู้ว่าจะทำอะไร แบบไหน ตอนไหน รู้ตนเองประเมินตนเองอยู่เสมอก็จะได้รับความไว้วางใจจากผู้ใต้บังคับบัญชาและยังเป็นการแสดงถึงวุฒิภาวะ รวมถึงความมั่นใจในตนเองซึ่งจะส่งผลต่อการบริหารงานของผู้นำที่แท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับ โกศล ตามะทะ (2559: 76-85) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำที่จริงของผู้บริหารที่มีความสำคัญในการนำไปหาแนวทางพัฒนามี 3 มิติ คือ มิติที่ 1 พัฒนาความเข้าใจในความหมายที่ลุ่มลึกสู่ความโปร่งใสสัมพันธ์และกระบวนการที่สมดุล มิติที่ 2 ใช้มุมมองที่ขัดแย้งเพื่อพัฒนามุมมองเชิงจริยธรรมภายในตน และมิติที่ 3 เผชิญสถานการณ์ที่ท้าทายเพื่อกระตุ้นการตระหนักรู้ในตน

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 เพื่อให้ผู้บริหาร หรือหน่วยงานต้นสังกัดได้นำไปพัฒนาให้เกิดภาวะผู้นำดังกล่าวในตัวผู้บริหารเพื่อจะได้เกิดการบริหารงานที่ราบรื่น ผู้ได้บังคับบัญชาเคารพและศรัทธาต่อผู้บริหารโรงเรียนอย่างแท้จริง รวมไปถึงจะส่งผลให้การบริหารงานเกิดประสิทธิภาพประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำที่แท้จริง ในด้านกระบวนการที่สมดุล โดยเฉพาะองค์ประกอบย่อยความยุติธรรมในทางกฎหมาย และความยุติธรรมในการแลกเปลี่ยนผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการพัฒนาตนเองเพื่อให้มีภาวะผู้นำที่แท้จริงในด้านนี้ เนื่องจากผู้นำที่มีความยุติธรรม มีความรู้ความสามารถในด้านกฎหมาย เมื่อปฏิบัติต่อผู้อื่นก็จะไม่เกิดความลำเอียง มีความเสมอภาคเท่าเทียม

1.2 จากผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำที่แท้จริง ในด้านกระบวนการที่สมดุล โดยเฉพาะองค์ประกอบย่อยความยุติธรรมในทางกฎหมาย และความยุติธรรมในการแลกเปลี่ยน ควรให้ความสำคัญในการพัฒนาตนเองเพื่อให้มีภาวะผู้นำที่แท้จริงในด้านนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ควรนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการจัดหลักสูตรอบรม หรือเป็นเกณฑ์ในการประเมินการปฏิบัติงานของผู้บริหารเพื่อให้ผู้บริหารสามารถสร้างและพัฒนาภาวะผู้นำที่แท้จริงให้เกิดขึ้นในตัวผู้บริหารโรงเรียนในสังกัด ซึ่งเป็นภาวะผู้นำที่มีความสำคัญ

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัยพบว่าสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

2.2 จากผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำที่แท้จริงตามสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ควรมีการทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำที่แท้จริง เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาหรือเสริมสร้างภาวะผู้นำที่แท้จริงให้เกิดขึ้นในตัวผู้บริหารสถานศึกษา

2.3 จากผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำที่แท้จริงสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง ควรมีการศึกษารูปแบบ หรือตัวบ่งชี้ของภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง (References)

- โกศล ตามะทะ. (2559). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กรของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัสราภรณ์ ผอมทอง. (2561). ภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

- วรรณวิสาข์ รัตนพันธ์. (2564). **ภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2551). **วิธีวิทยาการวิจัย.** กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2562). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น.** พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2. (2565). **ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา ปี 2565.** หนองคาย: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ 2560-2579.** กรุงเทพฯ: פרקหวานกราฟฟิค.

